

Zpravodaj

93. JIRÁSKŮV HRONOV

#PROSTEHRONOV

Mezi seminaristy by mohl být budoucí moderátor

Anotace k semináři je jasná: Kurz zájemcům poskytne teoretickou přípravu i praktickou zkušenost publicistického i eventového moderování, přípravu a vedení rozhovorů s odborníky, osobnostmi nebo laickou veřejností. Podobný seminář byl v letošním roce otevřen poprvé, a tak je rozhovor s jeho představiteli vlastně nezbytný. Proto jsme oslovili lektorku Zuzanu Petřů, která společně s Jakubem Andělem seminář vede. Sama je přitom pravidelným návštěvníkem festivalu dávno známá jako seminaristka i jako herečka Divadla poPUD – naposledy se představila v hlavní roli inscenace **Na troskách civilizace**.

Mělo divadlo nějaký podíl na tom, že ses stala redaktorkou České televize?

Možná trochu oklikou. Nedostala jsem se na DAMU ani na JAMU, dala jsem si tedy přihlášku na žurnalistiku a na tu jsem se dostala.

Tedy ses rozhodla pro dráhu redaktorky a moderátorky? Vždycky jsem si myslel, že tě víc táhne divadlo...

Když nevyšly umělecké školy, chvíli jsem nevěděla,

co by mě bavilo. Tenkrát se do toho vložila moje učitelka, která tvrdila, že dobře píšu a že bych se na žurnalistiku měla přihlásit. Rozhodla jsem se to zkusit a přihlásila se do Brna na Masarykovu univerzitu. Dávala jsem si přihlášku i do Hradce a dostala se i tam. Rozhodla jsem se pro Brno.

S postupem času ses ale na JAMU dostala. Studuješ tam přece audiovizuální tvorbu a divadlo na divadelní fakultě...

Studuji, ale momentálně mám přerušeno kvůli mateřství. Už mi vlastně zbývá „jenom“ napsat diplomovou práci. Školu mám vystudovanou, takže už jen diplomku a státnice.

Pomohlo ti studium JAMU nějak ve tvé současné práci?

Nešla jsem na magisterskou žurnalistiku, protože mi přišlo, že je hodně podobná té bakalářské a nic moc nového nenabízí. Vždycky jsem si říkala, že by mě lákala režie, ale ta se studuje všude pouze prezenční formou studia, nejde to dálkově. Když jsem hledala školu, našla jsem obor v Brně na JAMU, který nabízel audiovizuální tvorbu a divadlo. To se mi moc líbilo. Šlo o propojení toho, v čem pracuji, a divadla, které mám ráda a mám jej jako koníčka. Bohužel otevírali obor také pouze prezenční formou. Zašla jsem tedy v práci za šéfem s tím, že bych chtěla pracovat jako externistka. Dohodli

jsme se, že budu chodit tři dny do školy a dva dny do práce.

V současné době děláš pouze pro Českou televizi?

Ano, ale momentálně, jak už jsem zmínila, jsem na rodičovské dovolené. Dva dny v týdnu sice chodím do práce, ale spíš točím, než moderuji. Moderuji pouze na záskok, vždycky, když nemůže jeden z moderátorů. Točím reportáže, protože si podmínky mohu dopředu domluvit a napláňovat.

Příjemně mě překvapilo, že vedeš seminář na Hronově. Jak ses k tomu dostala?

Oslovili mě přímo lidé z ČT z Prahy, kteří seminář zajišťují. Dramaturg Kamil Švec mi zavolal s tím, že na Hronově bude seminář a že ČT bude nově mediálním partnerem festivalu. Tehdy mi do telefonu říkal, abych přijela popovídat frekventantům o tom, jakým způsobem se dá propojit práce v médiích a divadlo. Pochopila jsem z toho, že mám přijet jako host na nějakou diskusi. Kývla jsem na to a s postupem času z toho vyplynulo, že mám být lektorkou. Dali jsme si nějaké on-line schůzky a domluvili se, co všechno bychom na semináři mohli dělat, co by mohlo seminaristy zajímat. Program jsme následně připravili s kolegou Jakubem Andělem.

Daří se léty nabyté zkušenosti z praxe přenést během tak krátké doby mezi seminaristy?

Myslím, že můžeme předat poměrně dost informací. Frekventanti si odnesou minimálně nějakou představu, co práce moderátora v ČT obnáší. Snažíme se předat jim základní informace o tom, jak pracujeme s textem, jak si jej upravovat. Například dnes si mohli vyzkoušet, jaké to je napsat headliny a načíst je přímo do zhluky, kterou máme pro Události nebo pro Zprávy ČT24. Včera si vyzkoušeli, jaké to je stát před kamerou, nanečisto si vyzkoušeli živý vstup, pokusili se o stand up do reportáže – moment, kdy se objeví

pokračování na str. 2

4 úterý
1. 8. 2023

Freiwald na orloji

Letošní Jiráskův Hronov byl zahájen „orlojem“ významných rodáků hronovských v okně Jiráskova divadla. A jsem tomu moc rád. Mezi tvářemi, které se na orloji před zraky diváků objevily, byla také podoběnka Jindřicha Friewalda.

Myslím, že každý, kdo se kdy na náš festival dostal, zavítal do Tritonu. Tedy na Friewaldovo náměstí. Triton znají všichni, ale jméno architekta, po kterém je celé náměstí pojmenováno, už tolik známé není. Pohříchů.

Jindřich Friewald, architekt budovy Jiráskova divadla i budovy hronovské Spořitelny, kolem které všichni do Tritonu z divadla chodí, byl významným českým architektem, žákem Jana Kotěry. Narodil se 6. června 1890 do rodiny hronovského hostinského Františka a Josefy, rozené Jiráskové. V květnu 1945 se aktivně účastnil Pražského povstání, ustupujícími Němci byl zajat a 8. května 1945 zastřelen.

Po Jiráskově kraji je rozeseto několik jeho realizací, které najdete v Červeném Kostelci, v Novém Městě nad Metují, v České Skalici, v Úpici, v Polici nad Metují... Znamější jsou však jeho realizace v Hradci Králové, v Chrudimi (např. Pippichovo divadlo) a v Praze.

Méně se ví, že po vzniku Československé republiky byl autorem celé nové zástavby na Podkarpatské Rusi v městě Chust a spoluautorem nové „české čtvrti“ v Užhorodě, na které se podílel s dalšími významnými českými architekty.

Spojilo se mi toto jméno s Hronovem právě při návštěvě Užhorodu předminulý týden, když jsem měl možnost se po Masarykově nábřeží, kterým česká čtvrť začíná, projít. Byl jsem hrdý. A Ukrajinci, kteří mě tu prováděli, byli i po sto letech stále vděční. Česká čtvrť je architektonickou perlou Užhorodu. Také díky Friewaldovi.

Až tedy dnes půjdete do divadla, a potom z něho do Tritonu, zkuste na obě hronovské realizace tohoto architekta pohlédnout novou optikou. Protože i ony patří do rodinného stříbra české architektury.

Josef Jan Kopecký

Seminář CH aneb Cesta hrdiny
Vám přináší motto na každý den.

Motto na úterý:

*Hej hej hej,
na cestu hrdiny se dej*

pokračování ze str. 1

v obraze redaktor a něco říká. Dnes se také hodně dozvěděli o tom, jak ČT funguje, jak je to s hosty a jak je to s přípravou na rozhovory.

Řešíte také praktické situace?

Jeden odvážný seminarista si chtěl vyzkoušet, jaké to je vést interview, takže jsme mu nasimulovali podmínky této situace. Dramaturg Kamil Švec, který připravuje pořad Interview ČT24 a je zároveň vystudovaným politologem, mu vytvořil velmi přesvědčivého hosta. Frekventant našeho kurzu si vybral aktuální téma „manželství pro všechny“. Kamil Švec představoval hosta, který je politikem z KDU-ČSL a je zásadně proti. Musím říct, že seminarista byl výborný, nedal se, a nakonec to byla velmi dobrá ukázka rozhovoru.

Asi není jednoduché připravit se na rozhovor k tématu, do kterého člověk úplně nevidí...

Když je na přípravu čas, děláme si rešerše k tématu a snažíme se načíst co nejvíce informací. Připravit si argumenty. Pokud víme, že host zastává určité stanovisko, moderátor by měl reprezentovat názory druhé strany. Aby z rozhovoru nevznikla agitka jednoho názorového proudu.

Když jde moderátor k podobnému rozhovoru, má už na věc svůj názor?

Jak kdy. Může se stát, že se člověk v problematice orientuje a názor si vytvoří ještě před rozhovorem. Jeho názor v tom ovšem není důležitý. Rozhodně by neměl svoje názory prezentovat. Měl by pomoci divákovi, aby si vytvořil o daném tématu komplexní obrázek. Aby získal co nejvíce informací potřebných ke tvorbě svého vlastního názoru.

Zpět k seminářům. Jaké nástroje či techniky používáte k přípravě seminaristů? Co konkrétně mají frekventanti k dispozici?

Včera jsme měli k dispozici kameramana z hradecké televize, který přijel s kompletním vybavením. Se stejným jezdí naši redaktori do terénu. Dali jsme si téma Jiráskův Hronov a seminaristi si sami vymysleli, na jakém místě a o čem chtějí povídat. Natáčeli již zmíněné stand upy a kameraman je korigoval. Část seminaristů si zkoušela nanečisto živé vstupy, které jsme si potom pouštěli a dávali si zpětnou vazbu. Jedna z frekventantek si chtěla vyzkoušet rozhovor. Sehnala si respondentku a vedla s ní rozhovor před kamerou o tom, jaké to je, prožívat první Jiráskův Hronov. Myslím, že se jim to opravdu povedlo. Jsem ráda, že k tomu seminaristi přistupovali kreativně a nad tématem přemýšleli. Dnes jsme tedy měli přehledku kreativity a bylo to moc fajn.

Máš v seminářích nějakého budoucího moderátora?

Myslím si, že by mezi nimi určitě mohl být. Jsou zde lidé, kteří se již v současné době zabývají vytvářením mediálního obsahu. Mají například svůj vlastní podcast nebo pravidelně natáčejí videa na sociální síti – a chtěli se dozvědět, jak se liší obsah internetových sítí a zpravodajství.

Jak se budoucí moderátoři a redaktori mohou dozvědět o pracovních příležitostech v ČT?

Redaktory sháníme skoro pořád. Stále přicházejí noví lidé. V Brně to funguje tak, že každé tři měsíce máme tři nové stážisty ze žurnalistiky, a když jsou šikovní, nabídne se jim spolupráce. Zůstávají v redakci. Když však přijde člověk zvenčí, nedostane se hned k moderování. Absolvuje jakési kolečko. Připravuje zprávy, chystá vysílání Čtyřladvacítky, musí se naučit psát texty, headline i krátké zprávy – a připravuje podklady pro moderátora. Pak se dostane sám do terénu a začne mít živé vstupy. Na této činnosti si natrénuje schopnost mluvit spatra a v krátké době předat potřebné informace. Dost často je to tak, že redaktori, kteří referují z Poslanecké sněmovny o celodenním dění, mají na ČT24 vstup každou hodinu. Tam se hodně otrkají a naučí pracovat s živým vysíláním a nežádoucími vlivy, které do vysílání vstupují. Pak už je příliš nepřekvapí, když se dostanou do studia. Jsou si jistější. Je skutečně dobré, když má moderátor podobnou zkušenost za sebou.

Z toho, co říkáš, mi vychází, že k práci moderátora není zapotřebí oficiální vzdělání...

Dostávají se k nám především studenti žurnalistiky, ale když se dělá výběrové řízení, může se přihlásit kdokoli. Myslím, že žádné omezení z hlediska vzdělání v žurnalistice neexistuje. V rámci výběrového řízení se k nám může dostat i člověk se vzděláním v jiném oboru.

O seminářích ČT se na festivalu hodně mluví, je úspěšný. Bude mít v příštím roce pokračování?

Česká televize bude v mediálním partnerství s Jiráskovým Hronovem určitě pokračovat. Na festival jezdí spousta šikovných lidí a ČT by jim ráda nabídla spolupráci. Je škoda, že se o tom, že existuje možnost pracovat pro ČT, dozví málo lidí. Hledáme je nejenom pro zpravodajství, potřebujeme i dramaturgy, scenáristy, produkční a podobně. Profese okolo divadla se propojují s profesemi v mediálním světě. Když se podíváš na lektory, kteří vedou semináře nebo například píšou Zpravodaj, jde velmi často o lidi, kteří pro ČT pracují a zároveň mají hodně společného s divadelním světem.

Honzá Šoácha

2

Ne dokumentární, raději autorské

Dramaturg a režisér Divadla Na zábradlí, člen skupiny 8lidí, autor divadelních her, pedagog DAMU Boris Jedinák se po deseti letech vrátil na Jiráskův Hronov jako lektor semináře Dokumentární divadlo. Povídali jsme si nejen o semináři, ale také o různých podobách dokumentárního divadla.

Vy jste na Jiráskově Hronově poprvé?

Já tady byl naposled před deseti lety jako účastník seminářů a divák – v době, kdy jsem ještě studoval gympl. Takže letošní účast, kdy se sem vracím jako lektor, je pro mě takovým dějstvím, reminiscenčním momentem. Když jsem tady byl naposled, byl jsem už přijatý na DAMU a věděl jsem, že se nějakým způsobem budu dál pohybovat v divadelním prostředí. Během té desetileté pauzy jsem vystudoval Katedru alternativního a loutkového divadla a začal se divadlu věnovat profesionálně, takže je pro mě hodně zajímavé vzpomínat, jaké to bylo tehdy na začátku mé divadelní cesty.

Máte zkušenost s lektorováním, nebo jste si musel základ pro seminář stavět úplně od začátku?

Tolikadenní seminář jsem nikdy nevedl. Ale učím externě na alterně, což je taky poměrně čerstvá zkušenost. A tak jsem byl rád, že jsem ty přednášky na DAMU měl zrovna před tím seminářem. Takže jsem se trochu dokázal připravit na dosti vysoký počet seminaristů, který jsem nečekal. Myslím, že to společně zvládáme.

Při návštěvě vašeho semináře mě překvapilo, jak se během dvou tří dnů dokázali seminaristé osmělit, že velmi zapáleně diskutují a zapojují se aktivně do akcí. Je vám to příjemné, nebo to ruší vaše původní plány?

Jsem z toho úplně nadšený, že jsou aktivní, všemu otevření, že do toho jdou naplno. Mě od po-

čátku lákalo pojmout ten seminář víc jako nějakou diskusní platformu a laboratoř. Chtěl jsem ho koncipovat tak, aby to pro účastníky bylo co nejužitečnější setkání s tím, čemu se může říkat dokumentární divadlo. Chtěl jsem zprostředkovat různé strategie, se kterými tvůrci pracují, když si vybírají dokumentární materiál, ze kterého vzniká inscenace. A to nejen na teoretické úrovni nebo na úrovni inspirací existujícími inscenacemi, ale i na praktické úrovni, kdy sami účastníci semináře musí vycházet z vlastního dokumentárního materiálu a přetavit ho do nějakého divadelního tvaru. Neměl jsem původně ambici dělat ze semináře nějaký výstup, ale na základě těch pár dnů uvažujeme o tom, že bychom mohli něco odehrát ve středu večer na náměstí před divadlem.

Zdá se mi, že dokumentární divadlo je dnes docela trendy. Co pro vás znamená tenhle pojem?

To je skvělá a hrozně složitá otázka. Přiznám se, že jsem lehce skeptický vůči pojmenování „dokumentární divadlo“. Protože diváci ve chvíli, kdy jdou na divadlo, které má tuhle nálepku, očekávají, že to bude sdělovat nějakou objektivní pravdu. Ale mám zkušenost, že ve chvíli, kdy pracujete s typem textu, který není primárně divadelní (můžou to být rozhovory, novinové články, dopisy, výpovědi svědků), je to vaše interpretace. Žádnou objektivní pravdu divákovi nikdy nenabídnete. Proto raději víc využívám pojmenování autorské divadlo. Ale nechci se vyhýbat otázce – já jsem ten seminář trochu koncipoval tak, že i v těch inspiračních videích, která jsem přinesl, jsem o dokumentárním divadle mluvil jako o politickém divadle, které má

ambici vyjadřovat se k současným společenským událostem, a někdy má dokonce ambici měnit svět, pokusit se o nějakou společenskou změnu. Ukazovali jsme si to na příkladech Rimini Protocol, She she pop, Gob Squad nebo na práci režiséra Milo Raua, který působí v belgickém NTGent.

Je možné, aby dokumentární divadlo bylo objektivní?

Nikdy nemůže být objektivní. I když divadlo vychází z autentických otevřených dopisů, s nimiž právě pracujeme na našem semináři, tak i když ten materiál suše přečtete na jevišti, už tím, jaký materiál vyberete, jak ho seřadíte, seškrátáte, nasvítíte, vzniká nějaký komentář. Takže to nikdy nemůže být objektivní výpověď, je to vždycky názor autorů, kteří s tím pracují.

Jaká témata vás v dokumentární tvorbě zajímají?

Dlouhodobě mě zajímá téma české historie, české identity, jaké události bychom si měli pamatovat a jaké si pamatujeme jinak. Je pro mě hodně lákavé koukat se na různé společenské a kulturní mýty, které z nějakého důvodu vznikly a dodnes s námi žijí, ale možná ty události očima někoho jiného proběhly trochu jinak, než na ně nazíráme. To je konkrétně případ inscenace *Discoland*, kterou jsme dělali v Divadle Na zábradlí s Petrem Erbesem. Tématem je stejnojmenný podnik v Libni z devadesátých let z pohledu lidí, kteří tam pracovali a kteří se nemohli vyjádřit k tomu, jaká byla skutečnost. Vedle absolvování DAMU jsem ještě studoval etologii a zabýval se i tématem práce s očividnými svědky, orálními historiemi a tzv. malými dějiny, o kterých se nepíše v učebnicích, ale o kterých se může člověk dozvědět právě v osobních rozhovorech s nějakým svědkem. To je něco, co mě hodně zajímá. Divadlo je pro mě spíš způsob poznávání a rozšiřování si obzorů.

Společně s Petrem Erbesem pracujete jako dramaturgicko-režijní tým, vaší domovskou scénou je Divadlo Na zábradlí. Co připravujete v nové sezóně?

Příští sezónu budeme s Petrem hodně spolupracovat v různých regionech. Začneme takovou netradiční inscenací v DNZ pod názvem *Bar* o tom, co se děje na baru v průběhu představení. Pak jedeme režirovat do Olomouce operu, která se jmenuje *Ad Matrem*. Na hudbu Henryka Goreckého budeme inscenovat text, který vychází z reálné události, kdy se v Krušných horách ztratil chlapec. Posléze budeme zkoušet s Petrem v Huse na provázku inscenaci o sociálním bydlení v Brně. A sezónu uzavřeme na Zábradlí inscenací *Bůh v Las Vegas*, která zpracovává téma půlročního zájezdu našich umělců v čele s Karlem Gottem v roce 1968, kdy odjeli do Las Vegas reprezentovat československou kulturu.

Jana Soprová

3

úterý 1. 8. 2023

Reverzní dveře, Brno

Zdrhnout z Indie

Změny se nebojíme

Rozhovor se souborem Reverzní dveře.

Inscenace brněnského souboru vychází z novely Josefa Pánka *Láska v době globálních klimatických změn*. Rozhovor s hlavními a současně jedinými protagonisty – Annou Stenzlovou a Filipem Janouchem probíhal ve velice milé atmosféře, ze které se mi nechtělo utíkat, ale zdejší čas je zkrátka neúprosný.

Kdo s knižním titulem přišel a jaké byly první dojmy?

FJ: Já a kolega ze souboru, se kterým jsem byl dva a půl měsíce na stáži v Indii. Když jsme se vrátili, tak kniha vyhrála cenu Magnesia Litera a my si ji hned koupili. Asi rok na to bylo soustředění, kam každý navozil knihy, které bychom mohli dělat, a tuhle jsme vyloučili. Kolegové měli strach, že bych je napomínal v tom, jaká Indie ve skutečnosti je. A pak přišel covid a režisérka Kamila Konyvková Kostřicová to vytáhla, že by to mohlo být něco komorního. Oslovila nás dva a tak to vlastně vzniklo.

AS: Já jsem si to přečetla až na základě výběru. Filip má zkušenosti s Indií a já zase s Islandem, který se ale velmi záhy škrtl, protože bychom museli přeletět na jiný kontinent. Ale některé prvky jsme zachovali – jako třeba čokoládky na hotelu.

Jak vznikala vaše adaptace? Umně pracujete s lighting designem a kombinujete činoherní, pohybové i výtvarné postupy.

AS: Nejdříve jsme strávili hodně času nad knihou. Jaké postavy jsou nutné, co dokážeme pojmout za role a potom jsme přicházeli k těm prostředkům. V jednu chvíli se koupila plachta a to bylo výchozí a zcela zásadní.

FJ: My jsme se zamysleli nad tím, jaká jsou pro nás důležitá témata, co chceme ukázat – ať už je to ten smog nebo to sárí, a odtud jsme přemýšleli, čím to znázornit. S plachtou jsme začali improvizovaně vytvářet situace, hráli si s ní, zkoušeli na ní světla...

AS: Je to tým, jak Reverzky pracují – nonverbálně, skrze pohybové tréninky.

Inscenace působí autenticky, protože vědomě pracujete s tanečně-hereckou souhrou a jevištní chemií. Jak jste si k sobě, potažmo k postavám našli cestu?

V rytmu meditace

Inscenace *Zdrhnout z Indie*, kterou jsme dnes viděli ve velkém sále Jiráskova divadla, postoupila na JH kromě Volyně i z Wolkrova Prostějova v kategorii divadlo poezie. Sice nevím, jestli jsem byla připravena na divadlo poezie v kukátkovém sále o kapacitě 410 lidí, ale rozhodně se můj zážitek od dosavadních lišil výrazně.

Intenzita tvaru, prolínajícího jednotlou deklamací s interpretačně otevřeným obrazivým kombinováním několika prvků jednoduché scénografie, se prvních patnáct minut zhušťuje a zhušťuje, až se přelije z jeviště směrem do publika, kde se pomalu vlastní vahou rozlije a zůstane ležet všude v hledišti. Celý sál zůstává zavalen od začátku do konce v jediném pevně určeném rytmu, jedné hlasové rovině meditativní monotónnosti, která na sebe vrství obrazy jednoho příběhu prolínajícího se ve dvou časových rovinách. Herečka a herec (Anna Stenzlová a Filip Janouch) rozehrávají svůj vztah v něžně prováděných pohybových kompozicích, zatímco hravě utvářejí obrazy pomocí svých těl, jednoho stolu a obrovské tmavě zelené plachtoviny. Společně vyprávějí publiku příběh, do nějž místy vstupují a některé situace přímo přehrávají. Hlavní mluvčí (Filip Janouch) směruje vyprávění zřetelně k publiku. Mladý muž odjel po rozvodu procestovat svět. V Indii poznává cizinu (i sebe sama) prostřednictvím kontaktu s cizí kulturou;

dalece překračuje meze toho, co mu jacísi všeobecní „oni“ před odjezdem doporučili a prožívá romantické zalíbení s dívkou indického původu. Přemýšlí o projevech rasismu v rodné zemi a dopadech klimatické krize a vlastní předsudky konfrontuje s okolní realitou.

Gramatické okénko: Pokud muž nepromlouvá přímo k publiku („Stojíte uprostřed slumu a je přesně půlnoc“), tak si vyprávění mladík a dívka předávají a ve třetí osobě popisují, co dělá ten druhý. Při pozornějším poslechu ale identifikuji v oslovování publika singulár. Nehovoří-li k diváctvu, ke komu tedy? „Magore.“ Po setkání s muži, kteří si jezdí do Indie kupovat třináctileté dívky, říká „A co když jste jako oni?“ Obžaloba dopadá neznámo kam.

Po prvních čtrnácti minutách mě zalije těstovitá hmota tempa recitace a čím déle drží, tím mohutněji ji zažívám. Od začátku do konce stejný, jednotlý, monotónní, hutný, těžký rytmus cestopisu o lásce postupně zintenzivňuje, až přechází v naléhavé repetitivnosti v jakousi meditaci.

Snad ten, komu patřil příběh o lásce, klimatické krizi a rozdílných kulturách, bude vědět, co si s ním počít.

Johana Jurášová

4

Európa zdrhá z Indie

Divadlo je všemocné a s ľahkosťou prekračuje geografické i kontinentálne hranice. Skrakuje rýchlosťou prenosu, urýchľuje pohyb častíc rýchlejšie ako samotný CERN, vytvorí fiktívne situácie, v ktorých priblíži nepriblížiteľné, vytvorí priestor na kontakt druhov a ako pod lupou sa díva na to, či sa kontakt udeje. Vďaka tomuto urýchleniu nás včera súbor Reverzní dveře z Brna zobral do Indie, pracujú s novelou vedca a prozaika Josefa Pánka *Láska v dobe globálnych klimatických zmien* – a my ako diváci sme mohli skúmať, či sa univerzálny kontakt bieleho muža s iným kontinentom, kultúrou, myslením a následne samého so sebou udeje.

O oceňovanej novele sa dá dočítať, že ju prestupuje hrabalovský humor a autorský nadhľad, otvára rôzne témy globalizácie, rasizmu, ale aj vyprahnutosť – vykorenenosť – vyžitosti univerzálného vzdelaného bieleho muža. Tento muž svoj kontakt so sebou zažíva v indickom Bangalore.

Bangalore, mesto kamenných hrdinov, je tretia najväčšia indická aglomerácia s viac ako ôsmymi miliónmi obyvateľov a zdá sa, že dvadsiate siedme najväčšie mesto na svete, také Silicon Valley Indie, pretože je v ňom najväčší IT hub v celej krajine, a s teplotami, ktoré sa celoročne hýbu pomedzi minimálne 15 až do 39 stupňov. Potrebuje toto čitateľ či divák poznať, aby sa mohol so súborom Reverzní dveře vydať na ich púť a spoznávanie exotického mesta? Samo sebou, že nepotrebuje. A zdá sa, že táto geografická detailnosť nezaujímala ani tvorcov a nakoniec vytvorili svoje autonómne jednoduché a prostejšie Bangalore. V tom ich sa pre nich východiskom stal až idealizovaný kontakt muža a ženy, človeka s človekom, jednot-

livca so samým sebou v nových daných okolnostiach a kultúrnych kontextoch. Hľadanie náplaste na vyprázdnenosť zážitkom. Alebo aspoň pokusom o zažitie niečoho, nie v zmysle banálne prežúrovanej noci či avantúry, ale zažiť niečo – precítiť niečo, dať si zmysel, potvrdiť/nájsť svoj zmysel bytia.

Ale potvrdenie zmyslu, nájdenie zážitku, realizovanie kontaktu sa na tejto divadelnej ceste do Bangalore nedostaví. Ani nevieme, či bol pokus skutočný, alebo iba silná predstava, púha idealizovaná a nenaplnená túžba.

Javí sa to tak, že režisérka Kamila Konývková Kostřicová sa so svojim hereckým tímom Annou Stenzlovou a Filipom Janouchom sústredila primárne na prenos. Nielen ten geografický, ale aj prenos z prozaickej formy do formy istej podoby divadla poézie – divadla s prvkami poézie. Nastala komplexná transformácia, ktorá voľbou nového poetického módu určila nový jazyk diela. Nastúpila konštantnosť času, až meditatívne zastavenie v cykliciach sa okamihoch, vytváranie obrazov, až sošných skulptúr, objavil sa výrazný výtvarný scénografický prvok a jeho variácie, prednesový princíp vyslovovania replík, nemenlivosť postáv, ich rovnaká snová zastavená konštantnosť. Tento vstup do nového jazykového módu vytvára obraz idealizovanej krásy, ktorá je pozorovaná mužom. Ten sa nemení, je všetkého spoluúčastný, ale nezažíva zmenu ako interpret počas inscenácie. Ten očakávaný zážitok, to zhmotnenie svojho zmyslu sa u Európana nekoná. Jednoducho zdrhne z Indie rovnako prázdny, chladný, neemočný, ako do nej vstúpil.

Miriam Kičiňová

FJ: My jsme se moc neznali. To je asi ta podstata, že moc nezkoušíme divadlo, máme spíš pohybové tréningy, kde se na sebe snažíme naladit. Navíc jsme měli premiéru v Litvě, kam jsme odjeli na týden spolu. A to byl intenzivní čas a myslím, že tam jsme to završili, ten vztah. A od té doby už to nějak funguje.

AS: Zároveň to pro mě bylo o nějakým překročení dosavadních hranic. A možná, že bylo důležitý nějaký to slovo nadsázky. Hraní si s rolí, hraješ s plachtou, my si hrajeme mezi sebou a v okamžiku, kdy to hraješ v Litvě, tak si hraješ i s divákem, protože ti nerozumí.

Co bylo v procesu nejtěžší?

AS: Vydržet na jevišti. Ve dvou, sedmdesát minut. Hlasově, pohybově i tím bytím tam.

FJ: Je to fyzicky náročný, ale největší výzva asi vznikla na začátku. Text je psaný jiným způsobem než klasická novela. A to, jak Pánek popisuje prostředí, tak ty slova nějak dostat do obrazu a jak to jako propojit – ten krásný jazyk, který k nám promlouval.

Ve kterém momentu své výpovědi se vás inscenace dotýká nejvíce?

FJ: V monologu o rasismu, odkud to přechází v potřebu najít tu Indku, překonat ten stereotyp a latentní rasismus ve společnosti.

AS: Pro mě se to asi hodně zračí ve fyzické vzdálenosti, což odpovídá na to, že jsou vedle sebe dva lidi – na jevišti, vypadají stejně, a ve skutečnosti je to ta Indka a ten kluk; a ta propast, ta blízkost a co to všechno může vyvolávat. Poslední dobou, když hrajeme, tak na to dost myslím. Na ty reálné, tematické a významové vzdálenosti.

Jedním z poselství je obava ze změny. Bojíte se změny?

FJ: Já se hrozně těším na to, až udělám změnu ve svém životě. Tu, kterou mám teď před sebou. Vždycky jsem se bál a teď v posledních měsících jsem našel kuráž.

Myslíš, že ti k tomu pomohl právě i ten inscenační proces?

FJ: Možná trochu ano. Ale to asi až zpětně, jak jsi se mě teď zeptal, protože nikdy předtím jsem si tu otázku nepokládal. Asi jo, asi mě to mohlo ovlivnit.

AS: Já změnu beru čím dál pozitivněji. Ale samozřejmě záleží, jak se s tím popasuješ.

Lukáš Křížek

5

Úplněňahé divadlo, Veselí nad Moravou *Jako by se nechumelilo*

Všichni nám říkali, že se rozpadneme hnedka

Rozhovor s Martinem, Patrikem, Sárrou a Andreou z Úplněňahého divadla, do nějž patří ještě Šimon, který ale musel zrovna parkovat auto. Během našeho povídání jsme na Šimona sice čekali, ale nedočkali jsme se.

Můžete váš soubor trochu představit?

Sára: Začínali jsme spolu jako soubor na ZUŠ ve Veselí nad Moravou, a když nás tam vykopli, protože jsme byli moc staří, rozhodli jsme se, že u divadla chceme zůstat. Vytříbilo se nás osm a založili jsme si Úplněňahé divadlo.

Martin: A všichni nám říkali, že se rozpadneme hnedka, protože každý jsme na jiné škole a v jiném městě, ale funguje to. Jsou to tři roky tedka.

A váš dramatik byl orientovaný na loutky?

Andrea: Spíše to byly přednesové skupiny. Loutky začaly až s náma, protože Martin je takový...

Martin: Já su takový loutkový. Už na dramaťáku jsme se dostali na Chrudim, kterou máme velmi rádi. Snažíme se tam vždycky nějak dobelhat.

Sára: Ale neděláme jenom loutkové věci.

Martin: Střídáme to, za tři roky máme čtyři inscenace – dvě loutkárný a dvě činohry. První věc byla

Ve světě sněhu a magorů

Absolventi ZUŠ Veselí nad Moravou se nedávno osamostatnili do (dle jejich motta žertuznalého) souboru Úplněňahé divadlo a skrze přehlídkové síto propadli do Hronova s loutkovou inscenací pro dětské diváky od šesti let *Jako by se nechumelilo*. Je to mimochodem jedna ze tří inscenací na letošním JH, která vznikla na základě tématu „Sever“ pro loňské PODzimní SETkání Divadelníků (POSED) ve Svitavách. S těmi dalšími dvěma svázanými stejným zadáním se setkáme ještě ve středu a ve čtvrtek.

Mohlo by se zpočátku zdát, že to bude příjemně strávená půlhodina, zhlédnout v teplém posledním červencovém dni pohádku odehrávající se ve sněhových závějích kdesi na dalekém severu. Jenže místo toho, aby se mi mozek zchladil příběhem o obrácení zlého dědka Homolky-Tobolky, začal se mi už po několika minutách zhavít doběla.

Inscenace v rámci své výtvarně-režijní koncepce využívá zčásti maňásky a z větší části muppety. Rád bych podotknul, že Úplněňazí jsou v jejich vedení vcelku přesní a různé loutkářské tričky a figle a kouzla mě vyloženě potěšily. Loutky představují postavy z pohádkového světa, ve kterém nutnou podmínku magických bytostí naplňuje tučňačka, která umí číst a psát, mluvící medvědice zpívající tenorem, mocná věštkyně, a konečně Sněhuzlák, o kterém je dosti složité z hlediska magických schopností i prostých psychologických motivací napsat nějaký přívlastek. Nejpravděpodobněji je to stejně jako Tobolka-Homolka bytost, která prostě nesnáší sníh. O to pikantněji pak vyznívá, že jsou to právě tyto dvě bytosti, které se musí bit ve finálovém klání o to, zda sníh rovná se smích.

Nerad bych, aby níže zmíněné vyznělo jako odsudek experimentální a svobodné autorské tvorby, do které rozhodně *Jako by se nechumelilo* spadá. Jenže pohádka je to nadmíru nelogická. Sluší se na tomto místě také podotknout, že jsem duši

formalista, a tak mi Proppova pohádková morfologie přirostla k duši. Jistě, je to text starý téměř sto let a můžeme jeho výstupy považovat za zastaralé, ale přeci jen obsahuje přesné analytické postřehy, kterými bych se jistě – kdybych se rozhodl někdy nějakou pohádku napsat – nechal minimálně inspirovat. To nejpodstatnější, co Vladimír Jakovlevič Propp zjistil, je fakt, že jednotlivé situace (jím vybraného vzorku magických pohádek) jsou v příběhu vzájemně podmíněné, každá akce jednácí osoby je podmínkou něčeho, co bude v příběhu zákonitě následovat. Jistě, dále praví Propp, některé akce pohádkových hrdinů toto v jednotlivých případech nemusí splňovat, ale většinou to tak prostě funguje a především je to pro autora a toho, kdo jeho pohádkový příběh vnímá, jednodušší a zákonitější. Neboť se nám z příběhu pak snaže vyjevit to, co chce vlastně říct.

Mozek rozhavený doběla se tak pídí po kauzalitě a odpovědích: proč a kdo vlastně Homolkovi-Tobolkovi dům odnesl? Proč nemá rád sníh a co ho nakonec přesvědčí, že se má bit za svobodu dětské hry s ním? Mají tučňačka, čarodějnice a medvědice v příběhu i jiný úkol než turistické značení, tedy než nasměrovat toho protivného dědka ke Sněhuzlákovi? A proč je Tobolka-Homolka vlastně tak zlý a používá násilí k vyřešení svého problému (kterým je dostat se sobecky zpátky ke svému domu, na který platí hypotéku)? A kdo je vlastně ten strašlivý Sněhuzlák, kromě toho, že je to velmi zajímavé portmanteau? A proč se příběh zčásti odehrává v Rusku?

Inu, tak to na světě chodí: přispět do pohádkového kánonu by chtěl kdekol, ale povede se to jen někomu. Ještě že je tu zlý Krakonoš Vladimír Jakovlevič, který všechny tyhle nekalé pokusy ohlídá a vytrestá.

Ivo Kristián Kubák

Prozření starého mrzouta

Inscenace *Jako by se nechumelilo* Úplněnáhého divadla zaujme mimořádně hezkou scénou. V jejím středu stojí od pohledu řemeslně dobře udělaný domek a ani loutky esteticky nezaostávají. Příběh je docela prostinký a v tomto tvaru slouží především jako kostra pro hru s loutkou. Bohužel ale není prost logických lapsů.

Protagonistou je pan Tobolka, starý mrzout, který nesnáší sníh. Když mu rozjívěné děti postaví před domem sněhuláka, rozmetá ho na vločky, čímž se kvalifikuje na osobu, která by mohla osvobodit (nějakou vzdálenou) zemi od jiné zimní entity, Sněhuláka. Toto posláním se mu vyjeví při náhodných setkáních, k nimž dochází poté, co (bezdůvodně) otevře dveře svého domečku a vichřice ho odnese tak daleko, že netrefí zpět. Úkol přijme, Sněhuláka je ale potřeba vylákat ven ze sluje. A tak pan Tobolka postaví jako návnadu sněhuláka, čímž vyvolá Sněhulákův hněv. Jak to? Sněhulák je totiž podle antagonisty urážkou sněhu. Na to mu ale (náhle obrácený) mrzout odpovídá, že sníh je přece přímá. Tedy nějak takto:

– Fáze 1: Postava A nemá ráda sníh. Postavu B

sníh tvoří. Postava A jde postavu B zničit.

– Fáze 2a: Postava A nemá ráda sněhuláky. Postava B rovněž.

– Fáze 2b: Postava A (už) má ráda sníh (?). Postava B rovněž. Přesto dochází k boji.

– Fáze 3: Postava A i postava B mají rády sníh. Vichřice odnáší postavu A domů.

Na jednoduchou pohádku vsutku trochu překombinované.

Jisté uspokojení poskytují alespoň výše zmíněné loutky. Některé scény jsou opravdu povedené

– kromě té úvodní, v níž pan Tobolka v různých velikostech vykukuje z různých částí domu, patří k vizuálním vrcholům setkání s ledním medvědem. Ocenit lze také práci s bílou plachtou, která jako sníh proletuje scénou, aby se následně usadila na zadním plánu a tvořila siluety hor. Častěji je ale práce s loutkou nedůsledná. Možná, že kdyby herci ubrali na expresivitu vlastních výrazů a věnovali pozornost objektu ve svých rukou, mohl by být výsledný dojem lepší – a kritický divák by snad i trochu roztál.

Jana B. Hnilíčková

7

úterý 1. 8. 2023

egyptská pohádka, to bylo taky loutkové, potom jsme dělali herecké etudy na téma Boženy Němcové, to bylo zase takové feministické téma. Potom jsme dělali ještě jednu činohru a vzali jsme si úplně jiný žánr – horror. A teďka tahle šílenost.

Patrik: Snažíme se pořád zkoušet nové věci, abychom do ničeho nezabředli.

Inscenace *Jako by se nechumelilo* je autorská, jaký jste pro ni měli impulz?

Martin: Impulzem bylo pozvání na POSED s tématem sever (*POdzimní SETkání Dloadel, tradiční festival sprátelených souborů pořádaný ve Svítavách, pozn. red.*). Vždycky to děláme tak, že každý z nás osmi přinese návrh a pak se hlasuje. Já jsem přinesl tohle, protože předtím jsme dělali horror a chtěli jsme, aby to teď nebylo moc navážno, aby to byla úplná šílenost. Kreslil jsem si náčrtky, nakreslil jsem raz tu hlavní postavu a říkám si – hm, tohle by se mohlo stát. A už to bylo.

Přijde mi, že ne všichni rovnou přijmou tu vaši nadsázku. Jaké máte reakce od různých věkových skupin?

Andrea: Tak, dětem se to líbí. U dospělých záleží, jestli do toho chcou jít s náma. Říkala nám Hanka Voříšková, že se na začátku rozhodovala, jestli do toho s náma půjde, nebo ne. A když do toho s náma šla, tak si to ve výsledku užila. Spousta lidí to ale nepochopí, a potom se tam trápí.

Martin: A to mě ale hrozně baví. Je to naprosto kontroverzní, je super vidět, jak padesátileté lidi rozčiluje plyšová pohádka s tučňákama. Baví nás, že to budí emoce.

Kateřina Prášilová

Divadlo Stodola, Sivice

Jedno jaro v Paříži aneb Krvavá Henrieta

Hru jsem dlouho nosil v hlavě

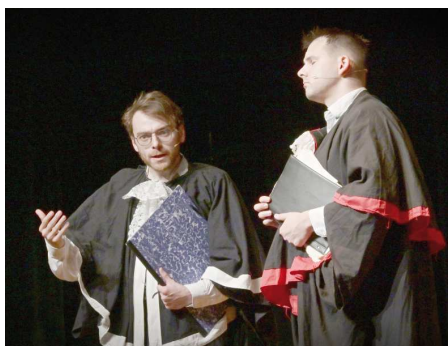
S režisérem Janem Řihou o inscenaci *Jedno jaro v Paříži*

Jak jste přišli zrovna na tuhle hru, která se prakticky hrála jen v Divadle na Vinohradech a pak v několika studentských souborech?

Já vás opravím – nehrála se jen na Vinohradech. Já ji znám z Brna, odkud pocházím, z tehdejšího Divadla bratří Mrštíků. Tam se hrála dokonce dříve než v Praze, fungovala jako takový lakmusový papírek, a teprve potom šla na Vinohrady... byl jsem tehdy mladý, a ta inscenace se mi tenkrát hodně líbila. Od té doby ji nosím v srdci, protože mám rád Francii, ten francouzský nadhled. Takže jsem ji nosil v hlavě, až jsem narazil na soubor Stodola, který se vyznačuje tím, že jsou tam lidi, kteří umějí nejen hrát, ale i tančovat a zpívat – což se ne vždy sejde. A navíc mají i vlastního choreografa, bez jehož pomoci bych byl ztracený. Věnuju se jinak činohře – a tohle bylo poprvé, co jsme si troufli na muzikál.

Zajímá mě, nakolik jste text upravovali.

Moc ne. Úprava se týkala pouze začátku, kde se v první třetině hodně vysvětluje princip diva-

Tyto události se skutečně staly, ale nesmějte se

Ještě jsem na letošním Hronově nezažila ten typ události, kdy během představení v sále mezi diváky a herci vznikne takové pole, že člověk doslova cítí, jak na místě vzniká úplně nové představení. Na takový zážitek jsem se těšila, protože ho považuji za specifikum amatérského divadla (nejpozorovatelnější při hraní domácího souboru pro vlastní publikum, jehož vnímání je nutně kvůli osobní znalosti herců dvojnásobné). Ze souboru Divadlo Stodola neznám nikoho a předpokládám, že to platilo i pro většinu dnešního publika. I přes to dnešní zážitek předčil v mnoha ohledech moje očekávání.

Muzikál napsal Oldřich Daněk s hudbou Jana Franka Fischera podle událostí, které se skutečně staly. Inspirací se staly události začátku první světové války – konkrétně soudní proces se ženou francouzského ministra financí, která z osobních důvodů zastřelila šéfredaktora deníku Figaro. Vše se nejspíš odehrává v krátkém období mezi atentátem na Františka Ferdinanda d'Este a vyhlášením války Srbsku, tedy začátkem první světové války. Vzhledem k míře a typu stylizace si nemyslím, že by si muzikálové zpracování dělalo nárok na seriózní vyznění, ale i přesto ještě před povinnou závěrečnou písničkou zazní z úst jednoho z herců varování: „Dámy a pánové, tyto události se skutečně staly.“ Vyznění vsuvky je ale tak nejasné, že působí jako náhodnost zavěšená mezi písničková čísla. Podobného významu nabývají závěrečné scény následující po konci soudního přelíčení a dořešení všech dosavadních osobních sporů. Zobecnění výsledku soudu na mezinárodní problematiku a morální otázku působí jako pět přebytečných zakončení rozvinutého příběhu.

Inszenaci rámuje několik rovin. V prvním plánu dává několik lidí, pravděpodobně herců, dohromady rádobu náhodné kolemjdoucí, aby spolu s nimi zahráli svůj muzikál. Motiv divadla na divadle v průběhu představení ale kromě konce probleskne celým tvarem velmi zřídka (např. ve výše zmíněné náhodně působící pasáži o inspiraci reálnými událostmi). Pak se herci mění v postavy účastníci se soudního přelíčení, během něž se ještě vzhledem k výpovědím svědků jednotlivé události přehrávají. Publikum v sále je obsazeno do role francouzských občanů, diváků soudu, jimž jsou primárně určeny výstupy svědků a obhájců jednotlivých stran. Většina herců hraje vícero postav, přičemž ti, kteří právě nehrají, sedí na lavicích po stranách jeviště jako čekající svědci. Hned za nimi stojí stojany s kostýmy, do kterých se na scéně herci převlékají při přeskokování mezi

postavami v různých časových rovinách. Odhalené divadelní principy se střídají se silně stylizovanými pasážemi stavěnými na postupech filmové grotesky, tanečních choreografií, písničkových číslech a někdy i mluvených dialogích.

Říká se, že třetí nebo čtvrtý den festivalu je nejkřivější, a při vidině dvouhodinového představení začínajícího v půl desáté večer se sál kupodivu nenaplnil. Většinu zbývajících publika se ale účinkujícím povedlo přesvědčit k napojení na představení s takovou intenzitou, že potlesky přicházely prakticky po každé písni a smíchy jej provázely po celou dobu. Ozývaly se zjevně na tak neobvyklých místech, že vyhazovaly herce z kolejí (nutno dodat, že herci ze sebe před poloprázdným sálem vydali mimořádný výkon). Naprosto fascinujícím úkazem byla pro mě Jana Hostičková, představitelka sluzky a stenografky šéfredaktora, který byl ministrovou ženou zastřelen. Její decentní způsob provádění choreografií v kombinaci s vzezřením a výrazem zformoval postavku jako vyrobenou z muzikálu. Jak poznamenal jeden z diváků během kuřácké pauzy: úplná Lula Ďulínková. (Zdravím aktivizační skupinku.)

I přes prořidnutí publika během přestávky aktivizace zbývajících ve druhé půli představení dosáhla tak nečekané míry, že některým hercům stačilo vstoupit na jeviště a celý sál zařval smíchy. Zlí jazykové tvrdí, že jednou z jeviště dokonce zaznělo do prvních řad potiché „nesmějte se“, ale kdo ví, kde leží pravda. Zatímco píšu tuto recenzi, sivičtí skládají své věci do auta pod okny dámských toalet vedle redakce. Zdravím tě, soubore. A díky za zážitek, na který jsem na Hronově čekala.

Johana Jurášová

8

Velké a malé dějiny v jednom propletení

Historické hříčky Oldřicha Daňka ve své době patřily k tomu, co dnes nazýváme inteligentním bulvárem. Propojovaly vtipnou formou dějinné události a historiky ze soukromí slavných s případným mravním apelem, byly psány pěknou češtinou a nabízely zajímavé herecké příležitosti. I když hra *Jedno jaro v Paříži aneb Křovačá Henrietta* nepatřila k vrcholným dramatikovým opusům, když se to spojilo s chytlavou hudbou Jana F. Fischera a přítomností populárních herců v čele s Hanou Maciuchovou a Viktorem Preissem, byl na světě hit, na který se chodilo. To bylo ovšem v osmdesátých letech minulého století. Od té doby si na tento „muzikál pro činoherce“ vzpomnělo jen pár studentských divadel. Divadlo Stodola v režii Jana Říhy si ho znovuobjevilo, a nasadilo dokonce dvojí obsazení. A jak se podle slov režiséra zdá, mají hit, na který se chodí a jezdí, přinejmenším v Jihomoravském kraji.

Jak působilo na jevišti Sálu Josefa Čapka? Na počátku divácky vstřícný a oblíbený princip divadla na divadle směřoval pouze k onomu zábavně lehkonožnému bulváru, s půvabnými rekvizitami a kostýmy se starodávnou vůní babiččiny skříně, které doplnilo solidní činoherní zpívání na half-playback a skupinové choreografie lehce loutkových pohybů. Celá první půle před-

stavení tak přinesla pocit, že Daňkova hra už má přece jen své roky, a že na scéně chvílemi působí možná až příliš zastarale.

Po přestávce – alespoň z mého pohledu – se situace výrazně proměnila. Jako by soubor přišel pozdravit sám Bertolt Brecht: najednou začal výrazně fungovat princip epického divadla, díky němuž nabývalo představení až překvapivě aktuálních akcentů. A divák buď mohl obdivovat autorovu jasnozřivost, nebo konstatovat, jak se ty absurdity dějin stále opakují... V době vzniku hry, v době tvrdé totality, kdy veškerý tisk podléhal přísnému dozoru ideových orgánů, mohlo například téma podezřelého financování bulvárního tisku a senzačních historek diskreditujících nepohodlné osoby stěžejně rezonovat tak, jako dnes.

Stejně tak prolnutí velkých a malých dějin v absurdním společensko-politickém propletení, kdy realita milovými kroky předstihla jakoukoli divadelní nadsázku, funguje dnes mnohem zřetelněji než v době vzniku hry. Propojení témat, která jsou dnes znova aktuální, a lehké muzikálové nadsázky, včetně nejrůznějších vizuálních fórků, jsou devizy, kterými získává inscenace divácké body. I když na přehlídce, která touží spíše po experimentálnějšímu typu zpracování, nebude patrně patřit k titulům nezapomenutelným, je bezpochyby inscenací, kterou může soubor hrát, dokud síly budou stačit.

Jana Soprová

dla na divadle. To je v dnešní době známá věc, a připadalo mi to zdouhavé, tak jsem si dovolil to zkrátit.

V obsazení jste měl jasno?

V zásadě to bylo v pohodě, věděl jsem, koho si můžu dovolit obsadit, aby to šlapalo.

Jak dlouho jste inscenaci připravovali?

Dlouho, neboť do zkoušení nám zasáhl covid. Začali jsme zkoušet v září 2019 a plánovali premiéru na květen. Ta se neuskutečnila, ale když se na čas podmínky uvolnily, podařilo se nám odpremirovat na podzim 2020 – a pak jsme to zase na půl roku zavřeli. Takže cesta této inscenace na svět byla složitá, ale to jistě potkalo mnoho souborů.

Kolikrát jste to od té doby hráli?

Mockrát. Protože je to velmi vděčné, pořád jezdíme, v sobotu jsme hráli v Pardubicích, teď v Hronově a za týden hrajeme zase jinde. Všichni *Henriettu* chtějí. Musím říct, že ač mám tu inscenaci hrozně rád, jako dozor a technik osvětlovač ji už někdy proklínám. Říkám si, že všeho moc škodí. Trošku jsme se jí přejedli. Ale je mi jasné, že až to stáhneme, budeme litovat.

Prozradte něco o souboru Stodola a o Sivicích, které si asi málokdo do mapy zasadí.

Sivice jsou malá vesnička nedaleko Brna. Vlastně jen jeden člen souboru je ze Sivic, další jsou z okolních vesnic nebo z Brna. Já sám jsem se ke Stodole dostal přes jednoho svého známého, člena souboru, a na *Henriettě* jsem s nimi spolupracoval poprvé. Pak už jsem v souboru zůstal, hraju s nimi a je mi s nimi dobře, protože jsou po lidské stránce strašně fajn.

Co soubor připravuje nového?

Kolegové teď uvažují o *Krásce a zvířeti*, a já bych měl od ledna začít zkoušet *Sen* od Přemysla Ruta, což je komornější činohra pro pět lidí.

Jana Soprová

Zajímala mě Hirschova rozporuplná osobnost

Sředitelkou divadla Masopust Veronikou Svobodovou a uměleckým šéfem a hercem Miloslavem Königem si povídáme ve festivalovém duchu – usazení na schodech Jiráskova divadla, v pauze mezi dvěma reprízami inscenace *Fredy*.

Mílo, ty jsi nejenom představitel titulní role, ale také autor, což je pozice, v níž se, pokud vím, nevyskytuje tak často. Jak to celé vzniklo?

MK: Není to poprvé, text jsem připravoval i u *Deníku zloděje*, který jsme dělali taky s Honzou Nebeským, a u *Ženeta*, kterého jsem režíroval. *Fredy* je zatím poslední. Kdysi jsme dělali v NoDu korespondenci Elsy Lasker-Schülerové a Gottfrieda Benny (*Miluji tě jako po smrti, pozn. red.*) a já jsem po představení seděl s překladatelkou Alenou Bláhovou, která se mě najednou zeptala, jestli neznám Fredyho Hirsche. Začala mi o něm vyprávět a mně to od té doby leželo v hlavě, ale dostal jsem se k tomu až teď.

VS: Zapadá to do dramaturgie Masopustu. Po Janu Genetovi je to další historická osobnost, která pro nás má smysl, ale protože se o ní ve společnosti tolik nemluví nebo není tak známá, tak ji tímto způsobem ožívujeme.

Bylo od začátku v plánu oslovit Jana Nebeského?

MK: Úplně hned jsem nad tím asi nepřemýšlel, ale po těch letech spolupráce a po práci na *Deníku zloděje* se to nějak přirozeně vyvinulo.

Poprvé jste se s Janem Nebeským umělecky setkali v Kabaretu Shakespeare, který měl premiéru v roce 2013. Řekl bys, že má ve tvém tvůrčím ži-

votě výjimečné místo?

MK: Spolupráce s Honzou mě hodně zformovala v přemýšlení o svobodě na jevišti nebo o možnostech, jak se herecky vyjadřovat. Určitě to pro mě bylo stěžejní setkání.

Vraťme se ještě k inscenaci *Fredy*. V ní se říká, že člověk není dobrý, nebo zlý, ale je mezi těmi póly. Je tohle to, co vám přišlo na osobě Fredyho Hirsche přitažlivé? Ta ambivalentnost?

MK: Určitě. To mě zajímalo hned od prvního rozhovoru s paní Bláhovou. Jeho složitá a rozporuplná osobnost. To, co jsi citovala, je přínos dramaturgyně Terezy Marečkové, která mou práci obohatila o dílo polské filozofky Jolanty Brach-Czajny. Její texty rozvíjejí právě to téma rozporuplnosti, to, že je člověk jednou blíž tomu, podruhé tomu.

Myslím, že nepanuje shoda na tom, jestli *Fredy Hirsch* spáchal sebevraždu, nebo ne. Vy jste se přiklonili k tomu, že ano.

MK: Ono je to těžké. Židovská obec ho vnímá jako hrdinu a podle mého je možná problém připustit, že by spáchal sebevraždu. Ale já se k tomu přiklonil. Myslím, že byl v neřešitelné situaci. Všichni věděli, jaká je čeká budoucnost. Pro mě to spíš svědčí o jeho citlivosti a o jeho srdci, které bylo něčím hrdinské.

72 milionů – co je to za číslo?

VS: Počet obětí druhé světové války.

Masopust prošel za léta své existence personální obměnou, v divadle už například nefiguruje jeho zakladatel Štěpán Pácl. Kam nyní soubor směřuje umělecky?

MK: My jsme teď docela hodně bilancovali. Připravovali jsme grant na další rok a říkali jsme si, že už nám nejde tak lehce hledat témata. Možná i díky tomu, že jsme si to přiznali, se ale uvolnily nějaké špunty a dokázali jsme si pojmenovat, čemu se chceme věnovat.

VS: Hodně nás zajímá existencialismus, duchovno. Míla s Terkou vybírají témata, která rezonují v nás, a dáváme možnost, aby rezonovala i u diváků. Hlavně chceme dělat divadlo, které nám dává smysl. To se snaží každý, já vím. (*smích*)

A jak se to daří s ohledem na to, že jste nezávislé divadlo, což je segment, který trpí podfinancováním ještě víc než kultura jako celek?

VS: Ještě si to musíme rozdělit na divadla, která mají stálou scénu a pravidelně každý den hrají, a na ta, která ne. To jsme třeba my, Letí, Chemické divadlo, JEDL a další. Máme pár termínů do měsíce a nemůžeme se tomu věnovat na plný úvazek. Všichni máme práci i jinde. To, že se tomu nevěnujeme naplno, nám pak ale zároveň může být vytýkáno.

Vytýkáno kým? Grantovými komisemi?

VS: Ano. Ale ono je to těžké, protože divadel je zároveň strašně moc, zvláště v Praze. Není možné ufinancovat všechna nezávislá divadla tak, jak by bylo záhodno. Kulturní komise musí opravdu složitě vybírat, komu ty peníze dát a komu ne. A sto lidí, sto názorů. Jenomže výsledek je, že třeba honoráře jsou v nezávislém divadle opravdu tristní.

Jana B. Hnilíčková

10

93. Jiráskův Hronov

Boj zdravého člověka s nemocnou dobou

Alfred „Fredy“ Hirsch. Pedagog, sportovec, sionista. Výsostně rozporuplná osobnost. Ten, který dokázal u esesáků vyjednat pro židovské děti lepší životní podmínky. Vůdčí osobnost jejich vzdělávání v koncentračních táborech Terezín a Auschwitz-Birkenau. Ten, který si vyžádal hodinu na rozmyšlenou v neřešitelné situaci. Okolnosti smrti stále opředeny nejasnostmi. Někteří sebevraždu popírají a tematizaci sexuální orientace považují za „znevažování památky“. Hrdina s citlivým srdcem. Někdo, kdo touží po lásce. Ten, který je Žid. Ten, který je gay. Možná taky Alfred „Freddie“ Hirsch.

EEEEEOOOO!

To rozhodně není malá vstupní hodnota. Ti z vás, kteří od Divadelního spolku Masopust viděli inscenaci *Deník zloděje*, museli navíc tušit, že stejný tvůrčí tým ve složení König–Nebeský–Marečková–Vlachynská–Dohnal přece nepřijde jen tak s nějakým divadýlkem. V případě *Fredyho* si ryze sugestivní formou pohrávají s postavou „naší“ minulosti, jejíž fragmentární příběh se sotva dá uchopit v jednoduché umělecké rekonstrukci. Náročnost zpracovávaného (a dále rozšiřovaného) torza informací navíc vyvažuje vkusná ironie, zajišťující dostatek odlehčení. Jedna nejmenovaná Minikapela hraje dvakrát totožnou píseň, ale s opačnými lyrics. *Musíš být na sebe hodnej a Musíš být na sebe tordej*. Pojďme to, čistě polemicky, zkusit aplikovat.

Fredy Hirsch recituje, zpívá, cvičí a vychovává – nelži, nekousej si nehty, buď zodpovědný. Je stejnej v životě i na hřišti. Rozumí dětem. (Zmrzku?) Oblečení stejné, myšlenky svobodné. Miloslav König hraje, zpívá a existuje na jevišti v herecké suverenitě sobě vlastní, plně zdravé přesvědčivosti i hravého zcizování. Sebastian Pöthe mu poté akurátně sekunduje v roli zástupce dětí a kdekdo by si ho mohl vykládat i jako částečný-možný odraz Hirschova mládí. A pak je tu režisér Jan Nebeský, který vytváří silné divadelní obrazy zdobené pomocí metafor, (ná)znaků a symbolů. Nejde ale o žádnou násilnost a přebujelost divadelního jazyka, nýbrž o umně cizelovanou symbiózu všech prostředků a složek. Příkladem budiž „popmoderně popkulturní“ odkaz, Mercuryho účinná parafráze, která se dále ve své metarovině propojuje nejen s Hirschem samotným, ale i zpívajícím odcizujícím (se) Königem. Dalšími rostostmi je například cvik s názvem „kufr“, bušení do gymnastického magnesia (tzv. maglajze), ostentativní (v dobrém!), a další asociace kumulující,

užití masek. V neposlední řadě (a mám čtení) pak podmanivé finále, které se s jasným záměrem dobírá určité hrany (ne)nesitelnosti a zvrácenosti, která tím víc atakuje, kamsi dovnitř mě samotného.

De-da-di-da-di-da-di-de-do!

Na druhou stranu by se dalo polemizovat s následujícím. Síla inscenace netkví pouze v dramaturgicko-režijně-hereckém pojetí a do jisté míry „velkolepém“ námětu. Její tažnou silou by mj. mohla (ale nemusela, a k tomu právě nenápadně mířím) být určitá „esejovitost“, Hirsch-

vy (nejen) morální promluvy jak veřejné, tak ty sebezpytné.

Ty navíc dramaturgyně Tereza Marečková rozehrává a poněkud komplikuje o vnořené dílo polské filozofky Jolanty Brach-Czajny. V onom leitmotivu rozporuplnosti. A nebudu lhát, ono to tomu sluší. Ale... Jak říká Fredy: „všechno jde, když se chce.“ Výpovědní hodnota a tematizace (zlo)činů v apelativnějších částech inscenace, spolu se zpíváním, na němž by se dalo také ušetřit, pak mohou tempo-rytmus a sdělení komplikovat. Mohlo by se zkrátka zdát, že se inscenace kvůli přemíře záměrně zdlovavé obrazivosti stává výrazně méně „user friendly“. Jsme svědky sondy do nalomené duše, která se před námi v těchto pasážích – které ještě mají všechnen jevištně existující čas – odhaluje. (Nutno však přiznat, že většina je so-far-so-good skutečně ponoukává.)

V čem by tedy mohl být zádrhel? Pokud se divák rozhodne, že na tuto místy až transcendentální kontemplaci slova, těla, srdce a duše v časově náročných divadelních obrazech nepřistoupí, nemusel by k němu příběh promlouvat. Nehledě na své téma a závažnost. Uzavře se před ním, nepustí ho dál. Každá chvilka, v níž se zdánlivě nejedná a neděje (ale tady se jedná a děje!), tak může přispět k nepřijetí díla.

Koneckonců, to už je ale problém každého z nás. Inscenace má nezpochybnitelné kvality („musíš být na sebe hodnej“), ale rozhodně nejde nikomu na ruku („musíš být na sebe tvrděj“). A posléze se to, jestli se nám nelíbí, třístí dvěma směry. Za prvé: zcela legitimní přístup, a tedy jsem na sebe hodnej a prostě se mi takový divadlo nelíbí. Nebo za druhé, a to je horší: je to náš problém, a tedy bych si měl dát dohromady festivalovej život, abych tyto kvalitní – leč náročné – inspiračky ustál.

Lukáš Křížek

11

úterý 1. 8. 2023

Divadlo není kopie reality

Rozhovor s lektorem Milanem Schejbalem.

Milan Schejbal je někým, koho mnozí k mnohému doslova ukecávali. Od nástupu na studia na DAMU přes divadelní aktivity až po hronovské semináře. A je dobře, že se jim to v těch zásadních (tj. budoucí okolí ovlivňujících) okamžicích podařilo. Režisér, dramaturg, pedagog a lektor amatérů i profesionálů. Dramatická situace jako základ divadelního vesmíru, seminář S jako Situace a Kurz(y) praktické režie. Nad tím vším jsme strávili příjemný a pro mne inspirativní čas ve foyer Čapkova sálu.

Většina divadelníků samozřejmě ví, že jsi milovník komedií. Ale kde je pro tebe vlastně to největší kouzlo divadla, co tě baví nejvíc?

Když to baví herce. Když tu inscenaci mají rádi, rádi ji hrají a přenášejí se do do hlediště. To snadno poznáš, protože jde najednou o společný zážitek. Nehledě na to, že divadlo je a vždycky bylo nějakým únikem ze života, v pozitivním slova smyslu. Ale to setkání je nejdůležitější. To setkávání, díky němuž by divadlo jinak neexistovalo a díky čemuž zase překonalo všechny ty eskapády, protože je nenahraditelný.

Jsi ten typ režiséra, který o inscenace pečuje, nebo je po premiérách hotovo?

Ne, není hotovo. Ale nechodím na všechny reprízy. Když jsem byl ještě v Divadle ABC, tak jsme dělali od Voskovce a Wericha *Golema*. A herci za mnou tehdy přišli a říkali: „hele, máme to tam dělat, to je dobrý, ne?“, a já nevěděl. Já měl to vnímání tak zmechanizovaný, že jsem netušil, co je tam nového nebo jinak. Tehdy jsem si řekl dost a že je nesmysl chodit na každou reprízu, protože se ti to slyje a nemáš z toho žádný zážitek, ani pracovní. Ale hlídám si to, minimálně třeba na každé páté repríze se snažím být, nekašlu na to.

Nemrzí tě někdy, že jsi režisér a ne herec? Protože divadlo jsi hrával a se šlechetnou zálibou v zá-

chrane představení zaskakuješ v přibramském divadle.

Ani ne. Občas se stane – já teda nerad předehrávám – ale stane se, že nějaký vtipálek řekne: „to bych rád viděl, jak bys to zahrál ty“. A v tu chvíli nastupuju. (*smích*) Simona Stašová vždycky říkala, že umím zahrát líp ženský než ty samotný ženský. Ale že bych nějak litoval, že tam nejsem, to ne. Já nechci hrát, protože je to řehole a mě baví režirovat. Beru to tak, že jde o spojený nádoby a já jakožto režisér jsem toho součástí. Proto třeba po svých představeních netleskám. A co se záskoků týče – něco jde a něco nejde. Mě jenom vždycky strašně mrzí nehrát, je-li to v našich silách.

Seminář S na Hronově rozhodně nemá premiéru. Letos jsi totiž byl, zcela nečekaně, ukecán k jeho pomyslnému vzkříšení.

Když jsme začínali, tak těch S-seminářů bylo mraky. Dříve to vycházelo z herecko-režijní práce a postupem času se to víc soustředilo na tu režijně-herceckou. Navíc i tím, že vedu už šestý cyklus Kurzu praktické režie (*dále jen KOPR, pozn. red.*) a učím na DAMU – nebo učím, to se nedá učit, spíš můžu ukázat principy a jak se říká: naučit učít se. Můžeš kultivovat, upozornit na pravidla, ale to základní nejde – ten tvůj osobnostní vklad, ten naučit nelze. To je součást tvého nadání. A tehdy bylo víc lidí, který chtěli hrát divadlo a pak se to postupně měnilo. Ale vždy jsem dbal na to, aby si to užili. Aby jim to něco dalo – víš, pootevřít jim dveře k divadelnímu umění a chápání. Tím S-kem prošla spousta lidí – Jan Šotkovský, Miroslav Ondra, Honza Švácha, Jirka Portugal Suk a další.

Důležitý je naučit lidi vnímat divadlo ne jako kopii reality, ale jako samostatnou uměleckou disciplínu a samostatnou stylizovanou činnost. Často se v amatérském prostředí například dělá ta chyba (*ale to slovo nemá Milan rád – pozn. red.*), že se od začátku lpí na detailech. Ale nejdřív se musí přece postavit tzv. nahrubo, aby herci věděli, odkud a kam jdou, a pak se můžou teprve řešit drobnosti.

A tyhle semináře tedy položily základ budoucímu víceletému KOPRu?

V podstatě ano. Na to přišel tehdy Milan Strotzer, že by se to takhle mohlo udělat.

A teď vlastně bude končit už šestý ročník. Nejprve byly na Hronově a teď jsou ve Volyni.

Jako asistenta sis letos přizval Martina Holzkněchta, původně herce z Divadla RADAR, který nemá hereckou školu a přesto se profesionalizoval. Aktuálně je navíc u tebe v angažmá. Na čem ta potenciální profesionalizace záleží?

To je stejný jako s profesionálama. Martin mě bavil, zajímala mě jeho osobnost, sledoval jsem jeho práci a upoutal mě, obzvláště jako Hrma v *Ostře sledovaných olacích* (*Divadlo RADAR / Hroboso, režie Luděk Horký – pozn. red.*). U nás docházelo k obměně ansámbly, generační výměně, a tak byl Martin jasná volba. Předtím byl navíc už u Petra Haška v Českých Budějovicích. Bylo mi jedno, jestli má, nebo nemá školu. Takže myslím, že musíš tak jako všechno. Musíš na sebe upoutat pozornost a ještě mít štěstí. Škola není rozhodující, ale je to bez ní rozhodně složitější. A vždy je to průsečík subjektivních názorů. Je to shoda okolností. Ani na DAMU neuhlídáme, aby nám nějaký talent neprotekl mezi prsty. Ale co je pravda, tak já u nás na režii preferuju ty, kteří už mají amatérskou zkušenost.

Seminář S se zabývá dramatickou situací. Co je při práci na ní nejtěžší?

Vytvořit dialog režiséra a herce a vzájemně se pochopit. Další věc je, aby režisér s dramaturgem dokázali situace rozkrýt už v textu. U dramaturgie všechno začíná, ale rozhodně nekončí. A jestliže divadlo je vespolné jednání (řечeno s Otakarem Zichem) a to se promítá v situacích, kam jsou postavy autorem či režisérem zahrnány, ocitnou se v neřešitelné situaci, tak to je pak to nejzajímavější. A režisér to musí umět najít a postavit. Tam je pak důležitý temporytmus a timing. Jedna z nejtěžších disciplín pro herce je ustát pauzu. Protože z hlediště je daleko kratší, než když jseš na jevišti. A herci mají pocit, že nic nedělají, že nehrajou, ale jako divák máš přece opačný potřeby. Pro herce je taky strašně důležitý, aby věděli, s čím do té situace jdou, co chtějí – a musejí znát její smysl. A teda, co si budem, ten herec ti sám timing taky neudělá. Takhle vznikla vlastně režie, i když to zní jako vtip. Meiningenští byli na jevišti a nezdálo se jim to, tak jeden z nich slez dolů do hlediště, aby se podíval, a už tam zůstal.

Co by si tvoji seminaristé měli z vašeho setkávání odnést?

Měli by si z toho vzít, že divadlo má nepřeberně možnosti, jak co vyjádřit. A je to divadlo a já jako divák přistupuju na určitou licenci, že to divadlo je. Jde

Jedenácté přikázání – nenahradíš

Poslední dobou vzpomínám na jednoho svého kolegu z korporátu. Byl to člověk nadaný značným IQ i EQ a časem nashromáždil značně unikátní, vysoce specializované know-how. Své práci rozuměl velmi dobře, jeho práci naopak nerozuměl prakticky nikdo. Všichni věděli, že výsledky té práce jsou pro firmu velice důležité a že byla-li by jeho úloha vykonávána špatně, čelili bychom obrovským rizikům. Navíc se obecně vědělo, že odborníci na danou oblast jsou v celé České republice dva, maximálně tři.

Kolega byl zkrátka v naprosto luxusní pozici, byl totiž nenahraditelný. A protože luxus je opravdovým luxusem jen tehdy, kdy se ho nebojíte používat, dostal se kolega do sporu s nejvyšším managementem. No a že byl nenahraditelný, byl propuštěn bez náhrady. S dvouměsíční výpovědní dobou. Myslím, že to bude deset let, co se zeměkoule točí dál a firma funguje, jako by se nechumelilo. Nějakou dobu jsme žili v riziku a pak se tu agendu naučili jiní.

Vzpomínám na něj zejména v okamžicích, kdy lidé říkají: „Nás se umělá inteligence nedotkne, u nás je lidský faktor naprosto nenahraditelný.“ Možná je, možná není. Nakonec kde jinde by to měla být pravda než v divadle? Nicméně umělá inteligence již bezpochyby dokáže napsat divadelní hru (kvalitu prozatím nechme stranou). Nejde však jen o jazyk, čtení tváří v kombinaci s monitoringem dalších fyziologických projevů lidí umožní leccos. Například důkladně dešifrovat emoce publika a lépe zjistit, co na něj funguje – a máme tu elektronického režiséra. Fyziologická omezení herců překonáme roboty.

A pro ty, co si přeci jenom chtějí divadlo hlavně zahrát? Žádný strach, umělé publikum bude o několik milionů procent vnímavější než živé. Pro autentičtější dojem jej můžeme naučit i občasné zakašláni nebo zašustění papírkem od bonbonu. Alternativní produkce budou moci využít i funkcí jako nesouhlasné funění, pohoršené pohledy nebo ostentativní odchod ze sálu.

Jan Duchek

o přemýšlení v jiných mantinelech než v těch zivotně pravděpodobných. Divadlo je umělá skutečnost a všechno, i když je to naturalistický, musí být stylizované. Divadlo umí navíc fantastickou věc, a to je práce s představivostí – a to bych chtěl otevřít. Taky bych byl rád, kdyby bylo pochopeno, co to ta situace vlastně je. Jedna z pouček je, že situace je realizace vztahů. A vztahy nemusí být nutně pouze mezi postavami. A kdyby se podařilo pootevřít jim oči taky v tom, že není jedno, kde herci stojí, a že to má zákonitosti, že to vychází z naší středoevropské kulturní i společenské tradice a že ta mizanscéna by měla nést nějaké téma – měla by odkazovat k něčemu, co se na jevišti děje. Že to prostě není jedno.

boty do soboty. Takže z pátku jsme byli ještě v Náchodě. A teď přesun. Dostali jsme informaci, auto narvaný věcmi, dcera nám chodí navíc do semináře. Průtrž mračen a začalo strašlivě lejt. A my před domem, v autě a paní nikde. Nakonec jí začalo být divné, že má asi čtrnáct nepřijatých hovorů. Ale sedět v tom autě, kolem leje, ty bys chtěl na představení, plný auto věcí – to je dramatická situace.

A paní, až po čase, jako *deus ex machina*...

No, přesně. Byli jsme v neřešitelné situaci. Máme nechat věci v autě, jít na představení, ona mezitím přijde a co pak. A teď to rozhodování. Ale – a to je taky důležitý kvůli tomu, o čem se tu bavíme – ty jdeš do situace s tím, že víš, že to dobře dopadne. Vždycky je lepší si to takhle připravit. S opačnou emocí, než kterou emoci ta situace vyvolává. Takže tak.

Lukáš Křížek

Už jsi tady zažil nějakou dramatickou situaci? Mimo jeviště.

Máme krásné soukromé ubytování. Ale od so-

13

úterý 1. 8. 2023

Atletická výzva

Filip Müller, ve Zpravodaji již zmíněný atletický seminarista, který zdolal schody do Sokolovny za 18 sekund, by rád vyzval všechny účastníky Jiráskova Hronova, aby se pokusili o překonání jeho dosavadního rekordu. Start je u začátku schodů a konec u pomníku padlých. Aby se pokus počítal, musejí být přítomni alespoň dva svědci.

KOLOČAVSKÉ SUVENÝRY doporučené ceny

pravá zbojnická košile – 1200 Kč

tričko Četnická stanice – 500 Kč

hrnek Koločava – 100 Kč

mapa Zakarpátí – 150 Kč

korále typ „Eržika“ – 200 Kč

píšťalka slepička – 100 Kč

slánka houba – 100 Kč

Vážení diváci, uzávěrka objednávek koločavských suvenýrů je zítra, 2. července. Případnou objednávku lze zaslat na e-mail info@divadlo-vad.cz. Pro zájemce o příspěví bez nutnosti pořízení suvenýru (minimalisty, funkcionalisty, necesisty a jiné -isty) nabízíme číslo účtu 197370207/0300. Do poznámky prosíme uveďte heslo *Koločava*.

Zvířátko na konec

Liška

Vidí lišku v mlázi liška
a dří: „Cígo dáme, ne?
Co? Mluv! Jsi snad z kamene?“
Je: potkala baziliška

Michal Zahálka

14

93. Jiráskův Hronov

Vin-Win

Milé vinice, milí viníci, byli jsme v Tritonu. Uznáváme, že to bylo ještě za světla a v době, kdy se tam nalévá do skla, což nebude situace většiny festivalových konzumentů. Přiznáme se taky bez mučení, respektive spíš se jen přiznáme, že na červené jsme ještě nesebrali odvalu.

Ryzlink Rýnský

suché, zemské víno, Morava
2 dcl za 42,- Kč

Zřejmě nemá smysl tepat malé sklenice, které neumožňují s vínem potočit a nechat ho rozvinout, protože laskavý čtenář se se sklem v Tritonu asi nepotká – a taky proto, že by to mohlo být takzvané Pyrrhovo rozvinutí.

Barva: Čirá, jiskrná, žlutozelená

Vůně: První nádech nenadchl. Nashi, následované zabubláním bažin, které značí když ne přímo

vadu po síře, tak alespoň hojně využití siřičitanů při zpracování vína. Postupem času síra vyvine a ovocný nádech získává jednoznačnou vůni kulatých žvýkaček z přelomu osmdesátých a devadesátých let, takový ty zatavený kuličky. Nakonec se vůně ustálí na kombinaci, kterou jsme si nazvali „dětství v Litvínově“, tj. Pedro a sirovodík.

Chut: Do úst jsme víno pustili jaksi podmíněně. Na jazyku se rozpojilo na vodu a velmi průraznou kyselinku, která je hladivá jak vysoké tóny sopránové flétny. Poštípala měkké patro, vášnivě pokousala mandle, laškovně pozlobila zubní krčky a než se vrhla do žaludku hledat parcelu pro vředy, vzala to třikrát, čtyřikrát přes žáhu. Zbytek sklenky jsme si prominuli za dobré chování.

Verdikt: 62 bodů ze 100

Obsah sklenice byl víno, byť se stopou vady po síře. Rada je tedy následující: Pokud do vás tohle víno někdo lije, aby dosáhl větší povolnosti, radši se s ním / s ní vyspěte rovnou, třeba i střízlíví.

Jan Duchek

HRONOVISIONS 04

Jak bude vypadat Jiráskův Hronov v bližší či hodně vzdálené budoucnosti? Člověk nikdy neví, a tak jsme udělali interview s umělou inteligencí, ta ví všechno. Nebo se tak alespoň dovede tvářit. Položili jsme tedy několik otázek na téma Jiráskova Hronova a budoucnosti a v každém čísle vám přineseme některou z odpovědí. (S ChatGPT hovořil a editoval Jan Duchek. Autorizováno.)

Napiš mi divadelní část programu Jiráskova Hronova 2131, v členění: název interpreta, místo původu a název divadelního projektu. Snaž se, aby dostali grant.

Zafira NeonX z Neptunského Víru – *Virtuální chaos: Umění bez hranic*

TechnoHado z Kosmického Labirintu – *Časoprostorová odvaža*

Hyperspektrální Májstři z Andromedy – *Kybernetické obrození*

Androidí Proroci z Červeného Kostelce – *Sovětlo v temnotě: Interakční svět*

Nanodivadelní Aféra Poniklá – *Kvantová cesta: Kolize dimenzí*

CyberFusion Collective z Exoplanetárního Hávu – *Holografický tanec: Cesta duše*

Kryozóna Velhartice – *Evoluční drama: DNA světů*

Vokální Harmonia Planá nad Lužnicí – *Divadlo bez herců*

DS Stroupežnický Hukvaldy – *Energetická orchestrace: Hra částic*

Zemřít, dokud to jde Mladá Boleslav – *Multiversální podoby: Hledání identity*

Blanka Atom Žula Praha – *Sovětlošumová rétorika: Osa světla a stínu*

Divadlo Sluníčko Kamenné Žehrovice – *Konvergence konceptů: Dávno zapomenuté příběhy*

FuturSynth Ensemble Rtně v Podkrkonoší – *Sovětelný rok na vsi*

Saskiino okénko aneb 1. srpen v dějinách

Před 675 lety, roku 1348, zemřela Blanka z Valois, která nerozdýchala, že její hýřivý manžel založil v Praze jakousi univerzitu.

Před 186 lety se narodil Jindřich Mošna. Jeho nadějně kariéře vyučeného mosazníka bohužel učinilo přítrž nešťastné setkání s divadlem, k němuž došlo roku 1855 ve Vídni.

Před 175 lety se narodil František Kmoch, majitel Kolína.

Před 121 lety se narodil Josef Čapek, fotbalista s jemnou míčovou technikou, který prý díky dokonalému zpracování míče dosahoval velkého množství pohotových branek.

Před 120 lety zemřela Calamity Jane. Proč právě se mnou komůrku temnou chtěla tak sdílet tu noc poslední? Proč právě se mnou byla tak jemnou, když je prej drsná jak žár polední?

15

úterý 1. 8. 2023

Dle maďarského kalendáře slaví svátek Medea. Posíláme pozdravy do semináře Evy Sukové.

Začíná Světový týden kojení.

/zah/

PROGRAM

Úterý 1. 8. 2023

HLAVNÍ PROGRAM

14:00 / Malý sál Jiráskova divadla / 120'
Problémový klub (PC)

17:00 / Malý sál Jiráskova divadla / 120'
Konference – Mezinárodní kolokvium
(HE)ART BEATS! PRO DIVADLO

18:15 (A) a 20:30 (B) Jiráskovo divadlo 90'
Blok Tanec Tanec

14:00 (A) a 16:15 (B) / Sál Josefa Čapka / 45'
Blok
Matěj Výborný, Most / *Okamžikoka*
Nominace z Otevřeno Kolín
Pepř / *3000 otáček*

Nominace z Tvůrčí taneční dílny 2022:
Šáteček Nymburk / *Festivaly baštím!*
Rosénka – Hrozénka, Praha / *Od soudu s ostudů*

22:15 / Sál Josefa Čapka
Tančírky

16:30 (A) a 18:30 (B) / Sokolovna / 70'
DK Jirásek Česká Lípa /
Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka

21:00 / Sokolovna / 80'
V. A. D. Kladno / *Fe-erie o Kladně*

22:00 / Malý sál Jiráskova divadla / 120'
Klub divadelních rváčů (KDR)

DOPROVODNÝ PROGRAM

10:00–15:00 / Knihovna E. Hostovského
Květiny z PET lahví / tvoření nejen pro děti

12:45–14:00 / Náměstí Čs. armády
Festivalové minuty a vítání divadelních souborů

15:00 / park A. Jiráska – velká stage / 50'
Petra Mošovská / *Petrana – praštěná čarodějnice*

17:00 / park A. Jiráska – velká stage / 40'
Cloggers / Street Step

17:00 / Stará papírna – Čapkův mlýn / 60'
Lidová zbožnost na česko-kladském pomezí / přednáška

18:00 / Husův sbor / 60'
Komorní a pěvecký koncert klasické hudby

19:00 / park A. Jiráska – velká stage / 60'
Prima Jazz Band / koncert – swing

20:00 / Za školou / 20'
Václav Bartoš / *Školní újlet*

20:30 / park A. Jiráska – malá stage / 35'
Manus Art Collective / *The End of Blaho?*

21:30 / park A. Jiráska – malá stage / 35'
Střechy Legality / koncert – punk-jazz

KNIŽNÍ NABÍDKA

Publikácia Festival festivalov vznikla pri príležitosti 100. výročia slovenských ochotníckych festivalov. Je vzácna hodnotou prvovýskumu, pretože tematicky je zameraná na zmapovanie dosiaľ nereflektovanej dominantnej vetvy slovenskej festivalovej tradície. Tá sa začala v Martine v roku 1923 ako celoslovenské divadelné závody a po istých spoločensko-politických turbulenciách sa do Martina vrátila v roku 1970 už s novým menom Scénická žatva a pokračuje dodnes.

Slovné spojenie „festival festivalov“ používali a používajú samotní organizátori a organizátorky, ochotníci a ochotníčky i publikum pýšiace sa touto špecifickou časťou divadelnej kultúry.

Hlavnú líniu publikácie predstavuje deväť teatrologických kapitol vo forme štúdií o festivalovej minulosti, ktoré sú popretkávané osobnými spomienkami organizátorov či ochotníkov. Príspevky sú za sebou radené z chronologického hľadiska a reflektujú významné organizačné míľniky festivalu, súťažné inscenácie či kľúčové osobnosti, no nechýbajú ani úsmevné historky či zákulisné udalosti.

Druhú líniu publikácie tvoria desiatky fotografií, skeny plagátov, bulletinov, historických dokumentov či štatistických údajov. Tento kombinovaný princíp umožňuje autorovi a autorkám zachytiť dynamickú a neoddeliteľnú koexistenciu viacerých vývinových línií festivalu a zároveň načrtáva súvislosti, ktoré zaraďujú slovenské ochotnícke festivaly do širšieho európskeho kontextu.

Vizuálne bohatú publikáciu dopĺňa záverečná príloha v podobe kompletného zoznamu všetkých víťazných kolektívov, krátke životopisy kľúčových organizátorov a organizátoriek, ako aj rozsiahly poznámkový aparát.

K zakoupení na e-shopu vydavatele (<https://www.nocka.sk/obchod/kategoria-produktov/publikacie/>) a v omezeném množství v průběhu Jiráskova Hronova u Saši Štefkové. K nahlédnutí ve festivalovém infocentru.

ZVEME NA PC

Problémový klub v novém formátu. Třetí den přinese talkshow o dotycích a dráždění: vesnické divadlo jako zpráva o současném světě, estetizace reality a stereotypů; ornament, efekt a roztomilost; vyrovnávání se s žitou skutečností skrze dramatický tvar a literaturu.
Od 14:00 na malém sále Jiráskova divadla.

Seminář WOW Změny a vstupenky

Na vědomost se dává, že v semináři Janka Lesáka dochází k prohození čtvrtěčního a pátečního tématu.

Čtvrtek:

Děšť, sníh, oheň – Jak může na jevišti přšet? Jak může na jevišti sněžit? Jak může na jevišti hořet? Jak na jevišti nasimulovat explozi atomovky? Budeme vynalézat!

Pátek:

Hologram – Jak se na jevišti v 19. století dělali duchové? Jak se dělají současné hologramové show? Zprovozníme vlastní hologram!

Jednodenní vstupenky na seminář lze stále zakoupit jak ve festivalovém infocentru, tak na webu. Stávající majitelé jednodenních vstupenek na čtvrtek či pátek mají možnost se rozhodnout, v který den seminář navštíví.

Pozor, změna programu!

Vedení festivalu nás informovalo, že máme ctěné čtenářstvo informovat, že z důvodu předpovědi počasí dochází ke změně programu. Předpokládáme, že se jedná o to, že předpověď počasí není dobrá, i když to nebylo explicitně řečeno. Věc se má každopádně následovně: inscenace souboru Pepř *3000 otáček* se nebude hrát v parku, jak bylo původně avizováno, nýbrž se stane součástí bloku, který se hraje v Sále Josefa Čapka ve 14:00 a v 16:15. Program bloku bude nyní vypadat následovně:

Matěj Výborný – *Okamžikoka*

Pepř – *3000 otáček*

Šáteček Nymburk – *Festivaly baštím!*

Rosénka – Hrozénka Praha – *Od soudu s ostudů*

Duchkova chvilka poezie

Jára písnička

A zatímco Janka zabili dneska už po patnáctý, jeleni se klidně pasou.

Jan Duchek

Zpravodaj 93. Jiráskova Hronova 2023

Vydává organizační štáb. **Redakce:** Michal Zahálka (šéfredaktor), Jana Soprová, Jana B. Hnilíčková, Kateřina Prášilová, Tereza Říhová, Lukáš Křížek, Jan Švácha, Jan Duchek (redakce), Johana Jurášová, Ivo Kristián Kubák (recenze), Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Neprošlo jazykovou korekturou. (Popravdě řečeno prošlo, ale bojíme se, že na nás vletí gramatický Káháčko.)

Stránky festivalu: www.jiraskuvhronov.eu **E-mail:** JHZpravodaj@gmail.com